

χρήσιμος και εις περιπτώσεις ακόμη εις τὰς ὁποίας ἡ ἔρμηνεία του εἶναι ἀπαράδεκτος, διότι διὰ παροχής πολλῶν στοιχείων βοηθεῖ τὴν νεωτέραν ἔρευναν εἰς τὴν συναγωγὴν διαφορετικῶν και ἀποδεκτῶν γενικῶς συμπερασμάτων (ὡς π.χ. περὶ τῆς μάχης τῶν Θερμοπυλῶν).

Πολὺ θὰ ἐξετείνετο ἡ βιβλιοκρισία αὕτη, ἂν ἀνέγραφον και ὅσα ἰδιάζοντά πῶς ὑπεστήριξεν ὁ Brown περὶ Θουκυδίδου (εἰς τὸ θέμα τῶν ἀρχῶν τοῦ πολέμου χρησιμώτατα βοηθήματα θὰ ἦσαν διὰ τὸν Brown δύο ὀγκώδη βιβλία ἐκδοθέντα πρὸ τοῦ ἰδικοῦ του : α') D. Kagan, *The Outbreak of the Peloponnesian War*, Ithaca / London 1969 και β') G. E. M. de Ste. Croix, *The Origines of the Peloponnesian War*, London 1972) περὶ Ξενοφῶντος, περὶ Κτησίου, περὶ Τιμαίου (ἀνακολουθῶς ὁμοῦς φέρεται ὡς πατὴρ τοῦ ἱστορικοῦ ἐν μὲν σ. 152 ὀρθῶς ὁ Ἀνδρόμαχος, ἐν δὲ τῇ σ. 153 ὁ Ἀνδρυσθένης), περὶ Πολυβίου (τὸν ὁποῖον γενικῶς ἐπικρίνει) και περὶ τοῦ Ἀγαθαρχίδου.

EMM. ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

* *

ARS GRAECA, *Übugsbuch*, 2. verbesserte Auflage 1974, von **O. Leggevie, G Philipp, Br. Rosner**, Verlag F. Schöningh, Paderborn, σχ. 8 σελ. XVIII/228 und **Beilage** zu *Ars graeca* Erläuterungen zu den (38) Abbildungen von Dr. Br. Rosner, σελ. 18.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ὅπερ ἔχει ἐγκριθῆ ὑπὸ τῶν Ὑπουργείων Παιδείας τῆς Ὀμοσπονδου Δυτικῆς Γερμανίας ὡς διδακτικὸν τῶν σχολειῶν, ἀποτελεῖ τὴν δευτέραν βελτιωμένην ἐκδοσιν (= γ') αὐ-οῦ. Ἡ πρώτη ἐκδοσις ἐγένετο τῷ 1966 και ἡ β' (πρώτη βελτιωμένη) τῷ 1969. Τῆς β' ἐκείνης ἐκδόσεως ἐγένετο παρουσίαισις ἐν «ΠΛΑΤΩΝ» ΚΑ' (1969) σ. 382.

Ἡ παροῦσα γ' ἐκδοσις περιέχει οὐσιώδεις τροποποιήσεις, αἵτινες ἐπεβλήθησαν ἐκ τῆς ἐν τῷ μεταξύ ἐπισυμβάσης μεταβολῆς τῆς θέσεως τοῦ μαθήματος τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν Γερμανικῶν Γυμνασίων. Ἐσχάτως, ὡς γνωστὸν, τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά δὲν εἶναι πλέον ὑποχρεωτικὸν μάθημα εἰς τὸν Κλασσικὸν τύπον τῶν Γυμνασίων μὲ 6 ὥρας διδασκαλίας ἑβδομαδιαίας, ὡς τέως, ἀλλὰ προαιρετικὸν ὡς τρίτη ξένη γλῶσσα μὲ 4 ὥρας ἑβδομαδιαίας.

Ἄς σημειωθῆ παρενθετικῶς ὅτι οἱ Γερμανοὶ κλασσικοὶ φιλόλογοι εἶναι ἐμφρόντιδες ἐκ τοῦ παραμερισμοῦ τῆς διδασκαλίας τῶν Ἑλληνικῶν, ὡς μέλλοντος νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν Γερμανικὴν ἐλίτε (ιδεὲ *Gymnasium* 82 (1975) 2/3 σ. 137 ἐξ.), ἐλπίζουσι ὁμοῦς εἰς σύντομον ἀνάκτησιν τῆς θέσεως τοῦ μαθήματος ἐκ τῶν διαπιστώσεων α') ὅτι οἱ νέοι ἀπογοητευθέντες ἐκ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν πρακτικῶν και τῶν ἐξειδικευμένων σπουδῶν ἤρχισαν νὰ ἀναζητοῦν μὲ μὲν ὀφθαλμῶν γενικὴν, σχετιζομένην μὲ τὰς προσωπικὰς ἀξίας και β') ὅτι τοῦτο τὸ φαινόμενον ἐξεδηλώθη ἐνεργῶς εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ὅπου κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σημειοῦται σαφῆς και ἔντονος ἡ στροφὴ τῆς Πανεπιστημιακῆς νεολαίας πρὸς τὰς κλασσικὰς γλῶσσας και τὸν πολιτισμὸν τῶν Ἑλλήνων και τῶν Ρωμαίων. Ἄς σημειωθῆ ὁμοῦς ἐπίσης και ἡ σχετιζομένη πρὸς τὸ κρινόμενον βιβλίον ἀποψις τῶν Κλασσικῶν Φιλολόγων τῆς Γερμανίας, ὅτι ὁ παραμερισμὸς τοῦ μαθήματος ὀφείλεται κατὰ σοβαρὸν ποσοστὸν και εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τῆς διδασκαλίας του, διὸ και φρονοῦν ὅτι ἀποτελεῖ χρέος διὰ τοὺς κλασσικοὺς φιλόλογους ἡ ἀναζήτησις καλυτέρας μεθόδου διδασκαλίας

αὐτοῦ. Εἰς τὸ πλαίσιον τῶν σκέψεων τούτων θεμελιοῦνται καὶ αἱ εἰς τὸ κρινόμενον βιβλίον ἐμφανιζόμεναι ἀλλαγαί.

Εἶναι καταφανεὲς ὅτι, ἐνῶ ἐξωτερικῶς τὸ βιβλίον δὲν φαίνεται νὰ διαφέρει ἀπὸ τὰς δύο προηγουμένας ἐκδόσεις του, ἐν τούτοις ἔχει διάφορον συγκρότησιν. Ἀναλυτικῶς, ἡ ὕλη τοῦ βιβλίου δίδεται ποιοτικῶς κατ' ἄλλον τρόπον, ἢτοι ἡ διδασκαλία τῶν τύπων τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ῥημάτων, (τῆς κλίσεως), περιωρίσθη σημαντικῶς διὰ νὰ ἐξαρκοῦν μόνον εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν περικοπῶν τῶν κειμένων τῶν περιεχομένων εἰς τὸ βιβλίον. Ἀντιστοίχως περιωρίσθη καὶ ἡ ὕλη τοῦ διδασκομένου Συντακτικοῦ. Ἐξ ἄλλου εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς διδασκομένης γραμματικῆς (καὶ συντακτικῆς) ὕλης διηρῶνθησαν εἰς ἕκτασιν τὰ παρεχόμενα κείμενα. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἡ μέθοδος διδασκαλίας χωρεῖ ἀπαγωγικῶς (ἐκ τῶν κειμένων πρὸς τοὺς γραμμ. τύπους καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν τύπων πρὸς τὰ κείμενα), ἐνῶ ὁ μαθητὴς κατανοεῖ εὐχερέστερον τὴν ὕψην καὶ τὸ σύστημα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Παύει πλέον ὡς σκοπὸς τῆς διδασκαλίας ἡ πλήρης διδασκαλία τοῦ τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ ὅλου συστήματος τῆς συντάξεως, συγκεντροῦται δὲ ἡ προσπάθεια εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν κεντρικωτέρων καὶ συνηθεστέρων φαινομένων τοῦ τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς χωρὶς διδασκαλίαν ἀνωμάτων ῥημάτων καὶ εἰς τὰ οὐσιωδέστερα φαινόμενα τοῦ συντακτικοῦ (ὑποθετικαὶ προτάσεις, τελικαί, εἰδικαί, χρήσις ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς).

Ἡ ἐπίδιωξις τοῦ διδακτικοῦ τούτου βιβλίου διακρίνεται διὰ τὴν προσπάθειαν πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ μαθητοῦ νὰ ἀναγνώσῃ ἐλαφρὰ κείμενα πεζά, νὰ ἀντιλαμβάνεται τὴν ἔννοιάν των καὶ νὰ ἀποδίδῃ ταῦτα μὲ τὸ ἰδικόν του ἔθνικόν λεξιλόγιον. Ἐξ ἄλλου τὸ λεξιλόγιον περιωρίσθη εἰς 1500 λέξεις. Διὰ τοῦ κειμένου δέ, διὰ τῶν εἰκόνων καὶ διὰ τῆς αἰσθητικῆς ἀναλύσεως τῶν εἰκόνων, τῆς διδομένης διὰ τῆς Beilage, παρέχονται γνώσεις καὶ ἰδέαι διὰ τὰ πεδία τοῦ πνευματικοῦ, τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τοῦ πολιτιστικοῦ κόσμου τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται καλύπτερον διότι τὰ κείμενα ἐπιδιώκεται νὰ εἶναι πρωτότυπα ἄνευ συμπληρώσεων, νὰ συνδέωνται καλύτερον μὲ τὰς σημερινὰς ἀντιλήψεις καὶ νὰ ἐκπροσωποῦν κατὰ τὸ δυνατόν χαρακτηριστικὰς ἀπόψεις τῆς ἰδιοτυπίας τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, προσιτὰς βεβαίως εἰς τὴν ἀντιληπτικότητα τῆς ἡλικίας τῶν διδασκομένων.

Νομίζω ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη τῶν συγγραφέων, οὔτινες, σημειωτέον, ἀνήκουν εἰς τὸν κύκλον τῶν ἐγκριτωτέρων ἐκπροσώπων τῶν Γερμανῶν κλασσικῶν φιλολόγων, εἶναι λίαν ἐπιτυχής, παρέχει δὲ πολυτίμους ὑποκινήσεις εἰς τοὺς συγγραφεῖς διδακτικῶν βιβλίων διὰ κλασσικὰς γλώσσας εἰς οἰανδήποτε χῶραν.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* *

Δ. Ν. ΜΟΝΟΓΥΙΟΥ — Ν. Γ. ΜΠΟΥΡΑ, Ἄρχαιος Ἑλληνικός Λόγος, Ἄρχαϊα κείμενα, σύνταξις καὶ ἀσκήσεις διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Γ' Γυμνασίου, Ἐκδοσις Κολλεγίου Ἀθηνῶν Ἀθῆναι 1974, σχ. 3 Μ σελ. 211.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἀναγνωστικοῦ τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Γυμνασίων, εἰς ἣν προέβη τὸ Κολλέγιον Ἀθηνῶν διὰ τῶν καθηγητῶν του Πανηγύρη καὶ Φραγκίσκου, περὶ ἧς ἡ ἐν «ΠΛΑΤΩΝ» ΚΔ' (1972) σελ. 315—6 κρίσις, καὶ τοῦ Ἀναγνωστικοῦ διὰ τὴν Β' τάξιν διὰ τῶν καθηγητῶν Καλασούνα - Μπούρα, περὶ ἧς ἡ ἐν «ΠΛΑΤΩΝ» ΚΕ' (1973) σελ. 364—5 κρίσις,